

Številka: Up-1201/05-19

Datum: 6. 12. 2007

O D L O Č B A

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi družbe Telekom, d. d., Ljubljana, ki jo zastopa Roman Završek, odvetnik v Ljubljani, na seji 6. decembra 2007

o d l o č i l o:

Ustavna pritožba zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. I Up 1161/2002 z dne 31. 5. 2005 v zvezi s sodbo Upravnega sodišča št. U 1683/2000 z dne 5. 6. 2002 in z odločbo Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino št. 670-636/95 z dne 18. 9. 2000 se zavrne.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino (v nadaljevanju Urad) je zavrnil prijavo pritožnice za priznanje (blagovne) znamke "rumene strani" na podlagi prvega odstavka 58. člena Zakona o industrijski lastnini (Uradni list RS, št. 13/92 in nasl. – v nadaljevanju ZIL) zaradi obstoja absolutnih zavrnilnih razlogov po 2., 3., 4. in 5. točki prvega odstavka 19. člena ZIL. Upravno sodišče je tožbo pritožnice zavrnilo in potrdilo odločbo Urada. Presodilo je, da je Urad ravnal pravilno, ko je prijavo presojal tako po stanju njene vložitve kot tudi po stanju v času odločanja o njej, in da ne gre za besedno zvezo, ki bi bila rezultat ustvarjalnosti pritožnice, in tudi ne za proizvode oziroma storitve, ki bi jih prva začela izdelovati ali opravljati pritožnica, temveč za prevod besedne zveze "yellow pages," ki je v drugih gospodarsko in informacijsko razvitejših državah splošno uveljavljena. Pritožbo pritožnice je Vrhovno sodišče zavrnilo. Pritrdilo je stališču Upravnega sodišča o dejstvih, ki so glede na čas nastanka upoštevana pri odločanju o prijavi znamke. Navedb v dopolnitvah pritožbe, s katerimi je pritožnica obvestila Vrhovno sodišče o postopku prijave oziroma registraciji znamke Skupnosti pri Uradu za harmonizacijo notranjega trga (v nadaljevanju OHIM), Vrhovno sodišče ni upoštevalo, ker so bile vložene po izteku roka za pritožbo.

2. Pritožnica se z navedeno odločitvijo ne strinja in zatrjuje kršitev 2., 3.a, 14., 22., 23., 25., 33., 60., 67., 125. in 153. člena Ustave ter 6., 13. in 14. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP) ter 1. člena Prvega protokola k EKČP. Meni, da upoštevanje dejanskega stanja, ugotovljenega pet let po vložitvi prijave znamke, pomeni kršitev materialnega prava in neenako obravnavanje pritožnice. Pritožnica meni, da bi Urad moral upoštevati le čas prijave znamke, ko besedna zveza "rumene strani" še ni bila poznana, in navaja, da Urad ni pojasnil, kako lahko na podlagi podatkov iz leta 2000 sklepa na stanje leta 1995, sodišči pa sta v upravnem sporu to nekritično potrdili. OHIM naj bi pritožnici 20. 9. 2004 priznal "rumene strani" kot znamko Skupnosti v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 40/94 z dne 20. decembra 1993 o znamki Skupnosti¹ (v nadaljevanju Uredba št. 40/94). O priznanju znamke Skupnosti naj bi pritožnica obvestila Vrhovno sodišče, vendar se do tega dejstva to ni opredelilo, ker naj bi bile dopolnitve pritožbe bile vložene po preteku pritožbenega roka. S tem naj bi Vrhovno sodišče kršilo mednarodnopravne akte, ki zavezujejo Republiko

Slovenijo, saj je med odločanjem Republika Slovenija postala članica Evropske unije (v nadaljevanju EU) in bi Vrhovno sodišče moralo upoštevati tudi pravo EU, zlasti sodno prakso Sodišča Evropskih skupnosti (v nadaljevanju Sodišče ES) in prakso OHIM. Iz prakse obeh organov, še posebej pa iz sodbe Sodišča ES v zadevi Baby-Dry,² naj bi namreč izhajalo, da za besedno zvezo "rumene strani" ne obstajajo absolutni zavrnilni razlogi, kot jih je ugotovil Urad. Pritožnica meni tudi, da je bila obravnavana neenako, in sicer po eni strani zato, ker je Urad drugemu subjektu ob identični dejanski in pravni podlagi besedno zvezo "gelbe Seiten" priznal kot znamko, pri čemer gre zgolj za prevod besedne zveze "rumene strani". Po drugi strani naj bi bila pritožnica neenako obravnavana zato, ker ZIL in Uredba št. 40/94 določata enake absolutne zavrnilne razloge, pa je OHIM ob identični dejanski in pravni podlagi priznal kar dve znamki Skupnosti, in sicer pritožnično "rumene strani" (št. registracije 003205309) in znamko "yellow pages" (št. registracije 000161034) belgijske družbe Promedia. Poleg tega se Vrhovno sodišče do očitkov o uporabi dvojnih meril ni opredelilo. Končno pritožnica navaja, da je postopek trajal nesorazmerno dolgo, saj je od prijave znamke do odločitve Vrhovnega sodišča preteklo več kot deset let. Zato pritožnica uveljavlja tudi odškodnino zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku, za prisoditev katere naj bi bilo pristojno Ustavno sodišče po 160. členu Ustave.

3. Ustavno sodišče je s sklepom št. Up-1201/05 z dne 26. 6. 2007 ustavno pritožbo sprejelo v obravnavo, v delu, ki se je nanašal na pravico do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, pa zavrglo. Ustavna pritožba je bila v skladu z določbo 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94 – ZUstS/94) poslana Vrhovnemu sodišču, ki nanjo ni odgovorilo.

4. Ustavna pritožba je bila vročena tudi Uradu, ki je na ustavno pritožbo odgovoril. V odgovoru navaja, da pritožnica, zato ker je pridobila znamko Skupnosti, ni izkazala pravnega interesa za vložitev ustavne pritožbe. O prijavah znaka "rumene strani," ki so bile vložene in ki bi lahko posegle v pravne koristi pritožnice, Urad navaja, da je zavrnil vse (tri) prijave tega znaka kot znamke. Pravica do senioritete po 34. členu Uredbe št. 40/94 in morebitna prepoved uporabe znamke Skupnosti "yellow pages" družbe Promedia pa naj bi bila odvisna od več negotovih dejavnikov. Ne glede na to pa pritožnica kljub pridobitvi nacionalne znamke "rumene strani" družbi Promedia ne bi mogla prepovedati uporabo znamke "yellow pages" za blago in storitve, ki niso navedeni v njeni prijavi, ter za blago in storitve, ki tistim, navedenim v prijavi, niso podobni. Urad obširno pojasnjuje, zakaj prijavljena besedna zveza po njegovi oceni ni primerna za razlikovanje prijavljenega blaga in storitev. Pri tem naj bi upošteval ne le stanje ob vložitvi prijave, temveč tudi vse kasnejše okoliščine, ugotovljene do izdaje odločbe, kot naj bi to zahteval 139. člen Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 80/99 in nasl. – ZUP). Urad zanika, da bi pritožnico pri tem obravnaval neenako, in pojasnjuje, da je pri priznanju znamke "gelbe Seiten" naredil napako in da je bila ta znamka kasneje razveljavljena. Meni, da ni mogoče utemeljiti kršitve pravice iz 22. člena Ustave s sklicevanjem na primer(e), kjer je bila odločitev nezakonita in uporaba zakona napačna. Urad pojasnjuje tudi, da OHIM v postopku registracije znamke Skupnosti "rumene strani" ni upošteval okoliščin, ki so se nanašale na nove države članice, saj je bila prijava pritožnice vložena pred članstvom Republike Slovenije v EU, Uredba št. 40/94 pa prepoveduje zavrnitev prijave zaradi absolutnih zavrnilnih razlogov, če so ti nastopili zgolj zaradi pristopa novih držav članic. To naj bi pomenilo, da OHIM ni preizkušal pomena besedne zveze "rumene strani" v slovenskem jeziku in obstoja morebitnih absolutnih zavrnilnih razlogov na območju Republike Slovenije. Ob tem je treba po mnenju Urada upoštevati tudi dejstvo, da je OHIM samostojen organ EU, ki nima vpliva na upravne in sodne postopke v Republiki Sloveniji, saj so nacionalni organi in sodišča neodvisna. OHIM naj bi odločal zgolj na podlagi dejstev, ki jih sam ugotovi, pri čemer v postopku ne pridobiva mnenj nacionalnih organov. Urad tako meni, da so edini pravno zavezujoč vir odločitve Sodišča ES, vendar le, ko gre za enako ali podobno dejansko stanje in materialno podlago. Primer Baby-Dry na katerega se sklicuje pritožnica, pa se nanaša na drugačno dejansko stanje in ga že zato ni treba upoštevati. Poleg tega je bila citirana odločitev sprejeta leta

2001, Urad pa je odločal leta 2000. Urad Ustavnemu sodišču predlaga, naj ustavno pritožbo kot neutemeljeno zavrne.

5. Navedbe Urada iz odgovora na ustavno pritožbo pritožnica zavrača in navaja, da Urad ni uspel izkazati, da z izpodbijano odločbo ni prišlo do kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin pritožnice.

B.

6. V skladu s prvim odstavkom 50. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – ur. p. b. – v nadaljevanju ZUstS) Ustavno sodišče izpodbijano sodno odločbo preizkusi le glede vprašanja, ali so bile z njo kršene človekove pravice in temeljne svoboščine. Ker 2., 125. in 153. člen Ustave neposredno ne urejajo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, temveč temeljna ustavna načela, se nanje za utemeljevanje ustavne pritožbe ni mogoče sklicevati. Povsem enako velja za 3.a člen Ustave, ki neposredno ne ureja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, temveč temeljna ustavna načela o možnosti prenosa suverenih pravic na mednarodne organizacije. Zato tudi samo s kršitvijo prava EU, ne da bi bila z njo kršena katera izmed človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ustavne pritožbe ni mogoče utemeljiti.

7. Vsebina 6. člena EKČP je zajeta v človekovih pravicah do enakega varstva pravic in do sodnega varstva (22. in 23. člen Ustave), vsebina 13. člena EKČP v pravici do pravnega sredstva (25. člen Ustave), medtem ko je vsebina 1. člena Prvega protokola k EKČP konkretizirana v človekovi pravici do zasebne lastnine (33. člen Ustave). Ustavno sodišče je zato zatrdjavane kršitve EKČP presoјalo z vidika varovanih človekovih pravic, ki vsebinsko ustrezajo določbam Ustave.

8. Z vidika pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave (ki je v postopkih pred sodišči in drugimi državnimi organi poseben izraz načela enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave) bi bil lahko pomemben očitok pritožnice, da je bila obravnavana neenako, ker je Urad priznal besedno zvezo "gelbe Seiten" kot znamko in ker Vrhovno sodišče ni upoštevalo sodne prakse Sodišča ES in prakse OHIM ter njenih dopolnitev, v katerih je Vrhovno sodišče obvestila o registraciji znamke Skupnosti.

9. Glede priznanja znamke "gelbe Seiten" je že Urad v izpodbijani odločbi ustrezno obrazložil, zakaj je odločil drugače kot v postopku priznanja te znamke. Ustavni vidik nedopustnosti odstopa od ustaljene sodne prakse pomeni, da Ustavno sodišče presoja, ali je odstop ustrezno (v procesnem smislu) obrazložen.³ Navedeno stališče velja tudi v primeru odstopa od upravne prakse, kot je to v primeru pritožnice. Poleg tega je tudi Upravno sodišče pritožnici pojasnilo, da sprejeta odločitev Urada o znamki "gelbe Seiten", ki je bila kasneje kot nezakonita razveljavljena, Urada ne zavezuje k nadaljnjemu sprejemanju nezakonitih odločitev v enakih primerih in da kršitve pravice do enakega varstva pravic ni mogoče utemeljevati z navajanjem nezakonitega primera. Ustavno sodišče nima pomislekov glede skladnosti navedenega stališča z 22. členom Ustave. S sklicevanjem na pravico do enakega varstva pravic namreč ni mogoče zahtevati, da bi organi poenotili svojo prakso tako, da bi v vseh primerih odločili enako napačno oziroma nezakonito (tako že v sklepu Ustavnega sodišča št. Up-22/94 z dne 7. 3. 1997, OdlUS VI, 82).

10. Ustavno sodišče je moralo presoditi tudi utemeljenost navedb pritožnice, da je bila njena pravica do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave kršena tudi zaradi odstopa od enotne in ustaljene prakse OHIM ter Sodišča ES. Tretji odstavek 3.a člena Ustave določa, da se pravni akti in odločitve, sprejeti v okviru mednarodnih organizacij, na katere Slovenija prenese izvrševanje dela suverenih pravic, v Sloveniji uporabljajo v skladu z ureditvijo teh organizacij. Pravna ureditev teh organizacij lahko med drugim določa pravila, kako njeni akti in odločitve vstopajo v pravni red članic in kako v njihovem pravnem redu učinkujejo.⁴

Sodišča morajo uporabiti pravo EU po uradni dolžnosti. To stališče potrjuje tudi sodna praksa Sodišča ES.⁵ Pri sodni praksi Sodišča ES in OHIM, na katero se sklicuje pritožnica, gre za uporabo določb Uredbe št. 40/94, ki urejajo absolutne zavrnilne razloge za priznanje znamke, torej za določbe materialnega prava. Pri pritožnici gre za pravni položaj (zavrnitev prijave znamke), ki je nastal pred uveljavitvijo te Uredbe na ozemlju Republike Slovenije (pred 1. 5. 2004, ko je Slovenija postala članica EU), saj je bila odločba Urada izdana 18. 9. 2000, v času vstopa v EU pa je bila odločba že dokončna. Vendar se Ustavnemu sodišču ni bilo treba ukvarjati z vprašanjem, ali se morajo določbe Uredbe št. 40/94 uporabiti tudi za položaje in pravna razmerja, ki so nastali pred njeno uveljavitvijo, oziroma drugače povedano, ali bi dejstvo članstva in njegove pravne posledice lahko vplivali na postopek priznanja nacionalne znamke, kot to zatrjuje pritožnica. Očitno je namreč, da tako v zvezi z odločbo OHIM št. 1189/2005 z dne 31. 3. 2005 kakor tudi v zvezi s sodbo Sodišča ES v zadevi Baby-Dry ne gre za primer, ki bi bil v bistvenem enak primeru pritožnice. V odločbi OHIM gre za vprašanje možnosti nastanka zmede v javnosti zaradi domnevne podobnosti med prej registrirano nemško blagovno znamko in kasneje registrirano znamko Skupnosti, torej za problematiko relativnih, ne pa absolutnih razlogov za zavrnitev znamke. Sodišče ES pa je v zadevi Baby-Dry navedeni besedni zvezi priznalo razlikovalno sposobnost predvsem zato, ker gre za "sintaktično neobičajno postavitve besed, ki ni vsakdanji izraz v angleškem jeziku niti za otroške plenice niti za opis njihovih bistvenih značilnosti" in za "slovnično inovacijo". Kot je razvidno iz izpodbijanih odločb, take okoliščine pri besedni zvezi "rumene strani", ki jo je želela zaščititi pritožnica, niso bile ugotovljene. Ker pritožnica ni izkazala, da bi šlo v zadevah, na katere se sklicuje, za enake primere, ji pravica do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave zaradi odstopa od enotne in ustaljene prakse OHIM ter Sodišča ES ni mogla biti kršena.

11. Glede navedb pritožnice o kršitvi 22. člena Ustave zaradi neupoštevanja dopolnitev pritožbe po izteku roka za njeno vložitev je Ustavno sodišče že sprejelo stališče v odločbi št. Up-329/01 z dne 16. 5. 2002 (Uradni list RS, št. 49/02 in OdlUS XI/1, 119), da prekluzivni roki za vložitev pravnih sredstev sicer pomenijo poseg v pravico stranke, da se izjavi (22. člen Ustave), saj sodišče vloge oziroma dopolnitve pravočasno vložene vloge, ki navaja razloge ali dejstva, ki niso bila navedena v pravočasni vlogi, vložene po preteku takšnega roka, ne bo vsebinsko obravnavalo. Vendar pa je določitev takšnih rokov ustavno dopustna, saj služi zagotovitvi jasnosti in gotovosti v medsebojnih pravnih razmerjih in je s tem v interesu vseh strank pravnega razmerja, prav tako pa v interesu instituta učinkovitega sodnega varstva v celoti (prvi odstavek 23. člena Ustave). Vprašanje, koliko bi bilo lahko upoštevanje prekluzivnih rokov v konkretnem primeru sporno z vidika prava Skupnosti, pa se je izkazalo za pravno nepomembno za odločitev o ustavni pritožbi. Čeprav je v enem izmed dodatkov pritožnica navedla dejstvo, da je pridobila znamko Skupnosti, je treba upoštevati, da to dejstvo v konkretnem primeru ni moglo vplivati na odločitev o zavrnitvi prijave nacionalne znamke "rumene strani". Kot je pravilno poudaril Urad v svojem odgovoru na ustavno pritožbo, podelitev znamke Skupnosti temelji na drugačni dejanski in pravni podlagi. Pritožnica je namreč prijavo znamke Skupnosti vložila 30. 5. 2003, ko Republika Slovenija še ni bila članica EU. To pomeni, da je bil preizkus izpolnjevanja pogojev omejen na okoliščine, ki bi lahko bile ovira v takratnih državah članicah EU, pri tem pa niso mogle biti upoštevane okoliščine v Republiki Sloveniji oziroma v drugih državah kandidatkah za članstvo v EU (kasneje novih državah članicah). Te so bile predmet preizkusa v izpodbijani odločbi, s katero je Urad prijavo znamke zavrnil. Članstvo Republike Slovenije v EU (OHIM je namreč priznal "rumene strani" kot znamko Skupnosti 20. 9. 2004) pa na postopek prijave znamke Skupnosti ni moglo vplivati zaradi izrecne določbe Uredbe št. 40/94, ki je bila dopolnjena⁶ s 142a. členom. Ta določa, da registracije znamke Skupnosti, ki je na dan pristopa v postopku prijave, ni mogoče zavrniti na podlagi absolutnih razlogov za zavrnitev iz 7(1). člena, če so se ti razlogi začeli uporabljati zgolj zaradi pristopa novih držav članic. Zato tudi očitke pritožnice o zatrtjevanju kršitvi 22. člena Ustave zaradi neupoštevanja dopolnitev pritožbe ni utemeljen.

12. Kar zadeva pritožničin očitek, ki se nanaša na vprašanje, katera dejstva so glede na čas njihovega nastanka upoštevna pri odločanju o priznanju znamke, je tudi ta neutemeljen. Vrhovno sodišče je pritožnici namreč pojasnilo, da je Urad ugotovil, da je razlog iz 3. točke prvega odstavka 19. člena ZIL obstajal že ob vložitvi zahteve za priznanje znamke. Zato obstoj drugih absolutnih zavrnilnih razlogov, še posebej pa presoja uveljavljenosti besedne zveze "rumene strani," ni pravno odločilen. Z domnevno nepravilnim upoštevanjem dejstev, nastalih po trenutku prijave znamke, torej ni prišlo do posega v pravico pritožnice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave.

13. Pravici stranke do izjave, ki izhaja iz 22. člena Ustave, ustreza obveznost sodišča, da vse navedbe stranke vzame na znanje, pretehta njihovo pomembnost ter da se do tistih navedb, ki so za odločitev bistvenega pomena, v obrazložitvi sodbe tudi opredeli. Čeprav pritožnica zatrjuje drugače, se je Vrhovno sodišče do njenih navedb o obstoju dvojnih meril za odločanje pred nacionalnimi in pred nadnacionalnimi organi opredelilo, in sicer v 5. točki izpodbijane sodbe Vrhovnega sodišča. Zato pravica iz 22. člena Ustave pritožnici s tem ni bila kršena.

14. Ustavno sodišče je že večkrat pojasnilo, da zgolj očitek o nepravilnosti izpodbijane sodne odločbe, ki posega v premoženjskopравни položaj pritožnika, sam po sebi še ne utemeljuje kršitve pravice do zasebne lastnine (33. člen v zvezi s 67. členom Ustave). Za takšne kršitve bi šlo v primeru, če bi sodišče ob odločanju sprejelo pravno stališče, ki je z vidika teh človekovih pravic nesprejemljivo. V obravnavanem primeru, v katerem je bila zavržena pritožničina prijava znamke, ta pravica ni mogla biti kršena.

15. Kršitve pravice iz ustvarjalnosti iz 60. člena Ustave pritožnica ne utemelji, zato je Ustavno sodišče ni moglo preizkusiti. Zgolj dejstvo, da je bila pritožničina prijava znamke zavržena, pa ne zadošča za sklep o kršitvi navedene človekove pravice.

16. Ker ustavna pritožba ni utemeljena, jo je Ustavno sodišče zavrnilo.

C.

17. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik Jože Tratnik ter sodnica in sodniki dr. Janez Čebulj, dr. Zvonko Fišer, dr. Franc Grad, mag. Marta Klampfer in mag. Miroslav Mozetič. Odločbo je sprejelo soglasno.

Jože Tratnik l.r.
Predsednik

¹ UL L 11, 14. 1. 1994, str. 1, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 146–180, zadnjič dopolnjena z Uredbo Sveta št. 422/2004, UL L 70, 9. 3. 2004, str. 1, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 2, str. 3.

² Sodba z dne 20. septembra 2001 v zadevi Procteur & Gamble Company proti Uradu za harmonizacijo notranjega trga, C-383/99 P, Recueil, str. I-6251.

³ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-188/02 z dne 11. 12. 2003 (Uradni list RS, št. 134/2003 in OdlUS XII, 112).

⁴ Predlog Ustavnega zakona o spremembah I. poglavja ter 47. in 68. člena Ustave Republike Slovenije z obrazložitvijo, Poročevalec DZ 21/03, str. 13.

⁵ Glej zlasti sodbo z dne 14. decembra 1995 v zadevi Peterbroek Van Campenhout & Cie SCS proti Belgiji, C-312/93, Recueil, str. I-4599 in sodbo z dne 14. decembra 1995 v združenih zadevah Van Schijndel in van Veen proti Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten, C-430/93 in C-431/93, Recueil, str. I-4705.

⁶ Uredba št. 40/94 je bila dopolnjena s Prilogo II k Aktu o pogojih pristopa Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike in o prilagoditvah Pogodb, na katerih temelji Evropska unija (UL L 236 z dne 23. 9. 2003 in Uradni list RS, št. 12/04, MP, št. 3/04 – v nadaljevanju Akt o pogojih pristopa), ki je v skladu s členom 60 Akta o pogojih pristopa skupaj z drugimi prilogami njegov sestavni del.

